

Mededelingen van het Bestuur

Het bestuur wil gaarne van deze gelegenheid gebruik maken om alle heemkundigen 'n' voorspoedig en succesvol 1963 toe te wensen.

Het ligt in de bedoeling dit seizoen nog twee sprekers uit te nodigen. Er zijn reeds weer kontakten gelegd.

Het Bestuur

Verslag Ledenvergadering op 28 december 1962 in hotel "De Keizer"

Door allerlei moeilijkheden kon de eerste ledenvergadering in 't winterseizoen eerst op 28 december gehouden worden. De opkomst was wegens het slechte weer niet al te groot, maar, zoals de voorzitter opmerkte, "Dit gezelschap moet niet geteld maar gewogen worden". Na de opening door de voorzitter voerde de heer v.d. Wijst uit Arnhem het woord over enige onderwerpen uit de Gemertse geschiedenis. Zoals te verwachten viel, -zijn "Beknopte Geschiedenis van Gemert" is ondertussen al klassiek in de kommanderij- wist hij het gehoor wel te boeien.

Spreker hield bij zijn betoog de hoofdstukken aan uit zijn hierboven genoemd werkje en vulde het geheel aan met dingen, die hij bij zijn werk aan het Rijksarchief in 's-Hertogenbosch was tegengekomen.

Sprekende over de naam "Gemert" merkte spreker op dat hij wel belang hechtte aan het feit dat er rondom Gemert zoveel lo-namen voorkomen: Boekel, Veghel, Handel, Aarle-Rixtel. Ook zag hij wel iets in de veronderstelling van de heer Sprenger de Rover die verband zoekt tussen de namen van Erp en Gemert (Dr J. de Vries: Etymologisch woordenboek, afd. nr 6 blz 82 Erthepe in 1134 en akte d.d. 1249 Gemerthe).

Over de tijd vóór 1249 valt, wat Gemert betreft, weinig te zeggen. Tot nog toe hebben de heren archeologen de spade nog slechts spaarzaam gehanteerd in onze schone gemeente. Misschien komt dat nog wel. Wel meende spreker te mogen zeggen, dat de Mortel een van de oudste delen van Gemert is; deze naam wordt namelijk reeds vroeg en zeer vaak genoemd in de

archieven.

Spreker merkte op dat de scheiding van de Gemertse parochie van de Bakelse mede te verklaren was door het streven naar onafhankelijkheid van de Duitse Orde.

(zoals bij de discussie bleek wilde pater Loffeld meer de nadruk leggen op "pastorale" motieven). Interessant was ook de uiteenzetting over het dorpsbestuur van vroeger. De schapenbank oefende functies uit die nu zijn overgenomen door "specialisten". Zij hield zich namelijk bezig met bestuur, rechtspraak en het werk van de tegenwoordige notaris. De borgemeesters waren vroeger de belastinginners. Later werden de belastingen weer verpacht aan derden. Een interessante functie was ook die van "peelmeester", die in andere gemeenten niet veel voorkomt. De schepenenbank vergaderde dikwijls in een herberg of bij de schepenen thuis en soms op het kasteel. De meest sensationele taak was wel de criminele rechtspraak: onthoofding en ophanging kwamen ook in Gemert voor. Daar Gemert een vrije heerlijkheid was, kwamen er nogal eens uitleveringskwesaties voor; meestal werd niet uitgeleverd.

Over de protestantse gemeente is nog weinig gepubliceerd, hetgeen spreker zeer jammer vond.

Tenslotte behandelde de heer Van der Wijst nog enige losse onderwerpen, zoals arbeid en ontspanning, volksgebruiken, brouwerijen en herbergen, linnenindustrie, gilden, het Gemertse hagelkruis aan de Oudestraat, het kruisbeeld aan "De Blomert" (soms ook genoemd aan "De Fellenoord" of aan "De Pandeelaar".), de sint-Nicolaas-stok, het sint-Jozegkeske, de kwezels etc.

Na de pauze las de heer Van der Wijst een groot aantal namen voor van huizen, herbergen, velden met vermelding van jaartal. Wij hopen, dat hij deze kollektie nog eens zal publiceren.

W.J.Vos, sekretaris.